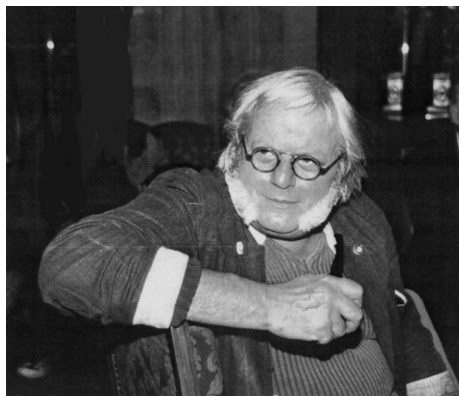

др Владан Ђорђевић
и др Едуард Дајч

БЕЛА КЊИГА О СРПСКОМ ПИТАЊУ

(Наставак “ПЛАВЕ КЊИГЕ”)

Научно-популарно-политичка драма у два чина

Др ВЛАДАН Ђ. ЂОРЂЕВИЋ (1844-1930), рођен у Београду, лекар (спец. хирург), државник и политичар (председник кр. владе, мин. иностраних дела, мин. привреде, предс. Београдске општине...), ратник (пуковник, начелник санитета у два рата...), историчар (*Европа и Балкан*, *Европа и Румунија*, *Европа и Црна Гора...*), историчар медицине (*Историја српског војног санитета...*), књижевник (власник и уредник „Отаџбине”, романи: *Цар Душан*, *Голгофа – силазак са престола...*), драмски писац, оснивач српског Црвеног крста, Српског лекарског друштва... једна од најраскошнијих личности српске историје 19. века.

Др ЕДУАРД А. ДАЈЧ (1948 –), лекар (спец. анест. и реан.), историчар (природних) наука, драмски писац, рођен је у Београду у коме је и све школе завршио. Дrame: *Седморица (војсковођа) проишав Тебе*, *Антигона на Колхиди*, *Плава књига о српском ишћању* (са др Владаном Ђорђевићем), *Бела књига о српском ишћању* (такође са Владаном), *Посианак континента и океана*, Сатирске игре *Сонетиана*, *Белерофон*... Епопеје: *Херојски хаксабиблон* (8.500 стихова), *Херојски додекабиблон* (7.500 стихова)... преводи и реконструкције: Хомерова *Одисеја* (12.500 стихова), Еврипидова *Ипсила* (1.800 стихова), Казантзакисова вежбанка... историја науке: *Еразисираи са Самоса – антички Харвеј*, *Алкмеон из Кронона – отац научне медицине...*

др Владан ЂОРЂЕВИЋ
др Едуард ДАЈЧ

БЕЛА КЊИГА О СРПСКОМ ПИТАЊУ
(Наставак ПЛАВЕ КЊИГЕ’)
Научно-популарно-политичка драма у два чина

Сцена: Испред галерије “Цвијета Зузорић” на Калемегдану

ЛИЦА

I (1909) ЧИН	II (1999) ЧИН
БАРОН НОПЧА	АЛЕКСАНДАР II МРКОЊИЋ
Др АЛЕКСАНДАР Ђ. КОСТИЋ	МИЛОШ ОБРЕНОВИЋ VI
МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ	Др АЦОВИЋ
АЛФРЕД ВЕГЕНЕР	Др АШКОВИЋ
СТОЈАН НОВАКОВИЋ	ВОЈ. ВОЈА
УРЕДНИК „РАДНИЧКИХ НОВИНА”	М. КАПОР
УРЕДНИК „ПОЛИТИКЕ”	Др ЈЕРОТИЋ
	МИЛАН ОД ЛУЖИЦЕ
	УРЕДНИК „С.Л.И.Н.-а” (слободних информативних новина)
	УРЕДНИК „ПОЛИТИКЕ”

УВОДНА НАПОМЕНА

Бела књиџа о српском њишању је наставак *Плаве...*, и у њој се први чин односи на проблем анексије Босне и Херцеговине 1908, а други чин на проблем окупације Косова и Метохије 1999. Анексији Б. и Х. је предходила аустријска окупација после Берлинског конгреса 1879, а формални разлог те окупације био је "побољшање живота њеног становништва" (види *Die Serbische frage* од Владана Ђорђевића, издање Deutscheberlags anstalt, Stuttgart und Leipzig, 1909.) дакле "хуманитарни разлог" као и 1999. После окупације Б. и Х. следила је анексија, а да ли та аналогија има историјског покрића показаће будућност ("А кад се прича о будућности и пацови се церакају на тавану" гласи јапанска пословица), уосталом видећемо што би рекли слепци. Намера ове драме није, дакле, у политичко-историјском пророковању већ у приказивању карактера људских у историјским збивањима јер "све се мења само карактери остају" знано је свим драмским писцима. И само из тог разлога могу се са подједнаким уживањем гледати (и читати) како најдревније тако и најновије драме.

У Београду, јуна 1999.

др Едуард ДАЈЧ

ДР ВЛАДАН ЂОРЂЕВИЋ – ДР ЕДУАРД ДАЈЧ

I ЧИН

Испред галерије “Цвијетиа Зузорић” на Калемеџдану. Др Владан и његов помоћник, др Дајч, са ноћесом

ДР ВЛАДАН: Успех драме *Плава књиџа о ...* био је већи но што смо очековали. Ето сада очекујемо председника Српске владе, уредника “Политике”, па чак и уредника “Радничких новина” да нам, што се каже “дођу на ноге”, и да их интервјуишемо.

ПОМОЋНИК: Дошли су неки млади научници који би желели да разговарају са вама. Чекају овде од праскозорја – ред би био да их примите.

ДР ВЛАДАН: Немој ти мени о реду говорити. Ред је да прво разговарам са председником Српске владе господином Миловановићем. Потом са уредником највеће новинске куће на Балкану и Блиском истоку, и напослетку са уредником “Радничких новина”. Ако будемо имали слободног времена примићемо и те младе научнике, јер, како често говори Ђурђијански богослов Џугашвили “будућност припада омладини науке”. А ко су ти младићи?

ПОМОЋНИК: Инжењер Милутин Миланковић и ваш млади колега Александар Ђ. Костић са својим гостима из Аустрије – др Алфредом Вегенером, климатологом и бароном Нопчом палеонтологом.

ДР ВЛАДАН: Чуо сам о њима. Можда и не би било лоше да чујемо и мишљење аустријских научника о анексији Босне и Херцеговине. Позови их да дођу али не сви ћутуре к’о на пијаци, већ редом један по један!

Први је ушћрчао Баорн Нојча, обучен у арнаушћску ношњу са дубоким јахачким чизмама и хусарском кайом на џлави.

ПОМОЋНИК: Дозволите да вам представим барона Нопчу, славног палеонтолога и арнаутолога.

- БАРОН НОПЧА: Моје поштовање господине. Задовољство ми је што сам упознао главног и одг. уредника "Отаџбине" који је својом *Плавом књигом о српском ишћању* покренуо европске духове.
- ДР ВЛАДАН: Задовољство је моје, господине Бароне. Ваше откриће патагонијског пра-скочимиша је европске духове покренуло јаче но *Плава књига*. Ето и Исидора Дункан игра пра-скочимиша у балетској представи *Скочимишев сан*.
- БАРОН НОПЧА: Наравна ствар, пошто је реч о правом научном открићу, а не о чачкању оне окаменотине праптице у Британском музеју. Није ми јасно како су само једном српском философу Енглези дозволили тако нешто.
- ДР ВЛАДАН: Доктор Петронијевић је универзални дух те попут Аристота се уз философију бави и природњачким радом.
- БАРОН НОПЧА: Доста о њему. Желео бих вас замолити за једну услугу.
- ДР ВЛАДАН: Да, извол'те!
- БАРОН НОПЧА: Познато је да сам ја, после конзула Хана и вас који сте доказали да је репатост код Арнаута чешћа него у других народа, највећи познавалац Арнаутлука. Дакле, док конзул Хан у свом делу *Албанске студије* и ви у вашем *Арнауџи и велике силе* тврдите да Арнаути имају само две врсте репова: кратки козји и дуги коњски, ја сам утврдио да имају и трећу врсту репа, као и то да је тај тип репатости много чешћи од претходна два облика.
- ДР ВЛАДАН: Изванредно занимљиво откриће! А каква је та трећа врста репа?
- БАРОН НОПЧА: То је бели зечји репић, бео као арнаутско кече и папино капче. Носиоци таквог репа су веома поштовани међу другим репатим Арнаутима.
- ДР ВЛАДАН: Занимљиво, а зашто?
- БАРОН НОПЧА: Зато што га не морају дизати и померати при вршењу велике нужде. Ето и мој секретар Бајазит има такав бели репић којим дражесно мрда...

- ДР ВЛАДАН: *(Накашљава се као ѓорски лав не би ли ѓа ѓрекинуо)*
Кх, кх!! Хм, хм!! Него господине бароне шта сте хтели рећи о српском питању.
- БАРОН НОПЧА: Српско би питање било лако решено кад би се пре њега разрешило арнаутско питање.
- ДР ВЛАДАН: Слушам.
- БАРОН НОПЧА: Арнаутског питања би нестало кад бих ја био од стране великих сила проглашен за владајућег кнеза Албаније.
- ДР ВЛАДАН: Али ја немам утицаја на одлуке великих сила. Оне су се, колико ја знам, одлучиле за принца од Вида.
- БАРОН НОПЧА: То је лакрдијаш већи од оног грофа од Сполета који се пијан и наг увијао у столчак и викао да је краљ Хрвата. Ја само тражим да искористите ваш утицај и да шапнете моју жељу екселенцији председнику српске краљевске Владе господину професору Миловановићу.
- ДР ВЛАДАН: Имаћу то на уму, господине бароне. Довиђења.
- Барон Нопча лупи ѓеѓама и изађе, а одмах се ѓојави др Александар Ђ. Костич.*
- ДР КОСТИЃ: Чувајте се господине онога барона – то је опасан инвертирац!
- ДР ВЛАДАН: То је по новој терминологији професора Августа Форела из Базела ознака за хомосексуалце, зар не?
- ДР КОСТИЃ: Пратите најновија достигнућа из сексологије, баш лепо. Наш се народ срамоти да разговара о полном питању, а управо је то питање основно питање човечанства. И тек кад се оно реши могуће је решавати и она мања, споредна питања која произилазе из њега.
- ДР ВЛАДАН: Ви, дакле, вероватно сматрате да без решења полног питања нема ни решења српског питања?
- ДР КОСТИЃ: Тако некако. Не мислим, дакле, да је полно питање потребно у целини решити да би се решило и српско питање као један део његов, пошто је коначно решење полног питања веома тешко постићи, али би и делимично решење полног питања олакшало решење српског.

- ДР ВЛАДАН: Како то мислите?
- ДР КОСТИЋ: Главни узроци и последице рата су полне природе: полно немоћни старци не би ли се одржали на власти шаљу младиће у рат и доживљавају сладострашће обилазећи бојишта после битке. Рат је узрок какогеније, негативног одабирања јер у њему гине млад, храбар, поштен и патриотичан део популације докле оне кукавичке хуље не иду у рат те остају у животу. Ето то вам је какогенија – губитак најбољег дела становништва. А када додамо к томе пораст проституције, алкохолизма и венеричних болести, које нужно прате рат, не можемо се више чудити моралном и биолошком паду народа у току и после рата.
- ДР ВЛАДАН: Ја сам учествовао у два рата са Турском и у једном са Бугарском и нисам стекао такво мишљење. Али, доста о томе. Како ви мислите да решите српско питање?
- ДР КОСТИЋ: Г. професор Живојин Ђорђевић сматра да се у можданим ћелијама Еренталовим крије срж српског проблема, док ја мислим да је проблем у ћелијама полних жлезда његових – Њихов је рад свакако поремећен те је он полно поремећена личност те као таква мрзи Србе јер је србофобичност први симптом који се јавља код полно немоћних или поремећених људи.
- ДР ВЛАДАН: Завист спрам српске мушкости и мужевности, дакле, сматрате узроком српског питања.
- ДР КОСТИЋ: Тако је, Срби су народ полно моћан који не бринује никог. Плаши се он својих владара али стране презире или ниподаштава – то Европа не трпи! Сматрам да ће општи пад мушкости, дакле обљубне способности, и мужевности, дакле ванполног мужевног понашања, у Европи довести до доласка на власт опасних тиранија и то посебно у централној и источној Европи.
- ДР ВЛАДАН: А због чега би Енглеска и Француска биле заобиђене?

- ДР КОСТИЋ: Енглеска је препуна инвертираца те јој мушкост и мужевност нису потребни уопште, а галски је петом одавно постао кокошка – Французи сасвим добро функционишу немужевно већ више векова и ништа им не фали.
- ДР ВЛАДАН: Дакле, решење српског питања је...?
- ДР КОСТИЋ: Кастрирање Ерентала, графа Тисе, Конрада Хецендорфа и надвојводе Фердинанда!
- ДР ВЛАДАН: Зар и надвојводе?
- ДР КОСТИЋ: Ма то је за његово добро – евнуси воде мирнији живот, без опасности.
- ДР ВЛАДАН: Ама како евнух да наследи круну?
- ДР КОСТИЋ: Али господине не бира се он за папу већ наслеђује цара и нико неће проверавати испуњеност његових мошница.
- ДР ВЛАДАН: А ко ће извршити тај хируршки захват? То није нимало лак подухват.
- ДР КОСТИЋ: Сви они одлазе у Карлове Вари, а у пари хамама свашта се може десити.
- ДР ВЛАДАН: Ето нове наде за решење српског питања. Хвала колега и довиђења!

Оде др А. Ђ. Костић, а појави се Мулућин Миланковић.

- ДР ВЛАДАН: Ви сте, господине Миланковићу, познати како у озбиљним научним круговима, тако и у обичном народу, по разматрању климе на Марсу, и по бури коју сте изазвали тим открићем: Хамали – Личани се свађају са Хамалима – Арнаутима око приоритета открића марсовске климе. Личани тврде да је то први открио Никола Тесла док Арнаути истичу да је прави проналазач Лека Дукађин одн. да је у његовом закону јасно описана клима на Марсу. Лички Хамали онда опонирају аргументом да је Никола тесла открио струју, магнете и Нијагарине водопаде, те је за њега откриће марсовске климе био мачији кашаљ. Хамали – Арнаути међутим, необоривим доказима побијају те тврдње јер јасно указују на 8. члан законика Леке Дукађина у коме пише да су

они, Арнаути, пали у Дукађин, Метохију, право са Марса још пре но што је Кеопс изградио своју пирамиду. Ваше је откриће задало озбиљан ударац и једнима и другима. Али после почетне фазе збуњености која увек прати велика научна открића долази фаза прибраности те лички Хамали сада истичу да сте ви брат од тетке Николе Тесле, док арнаутски Хамали тврде да сте по женској линији потомак Дрите Дукађин, Лекине сестричине. Шта ви велите на то?

М. МИЛАНКОВИЋ: Узбуркати научне расправе у обичном народу, а посебно међу Хамалима сан је сваког научника. Ја сада, међутим, нисам опседнут марсовском климом већ сам се посветио изучавању леденог доба.

ДР ВЛАДАН: Да, господине, наставите, горим од нестрпљења као да читам неку узбудљиву причу сер Артура Конана Дојла.

М. МИЛАНКОВИЋ: Клима на свим планетама, данас и Марсу и Земљи у многоме зависи од степена осунчаности, а ова се мења у току многих еона баш као што се мења положај магнетног поља и нагнутости земљине осе. Познавајући, дакле, законе небеске механике, утврдио сам да ледена доба настају у периодима када су лета била недовољно топла те се ледени покривач није довољно отапао, дакле, ледена калота је дебљала из године у годину узрокујући тако настанак ледених доба.

ДР ВЛАДАН: Ледена доба, значи, нису настала зато што су зиме бивале хладније већ што лета нису била довољно топла?

М. МИЛАНКОВИЋ: Управо тако! И у томе ја сагледавам решење српског питања!

ДР ВЛАДАН: *(Несврљиво)*
Да, да!

М. МИЛАНКОВИЋ: Наступајуће ледено доба ће прво захватити Алпе, те самим тим Аустрију пре Србије. Док се они буду мрзли у нас ће бујати тропска вегетација – а плантаже ананаса и банана замениће шљивике и винограде. Области под српском влашћу биће топле и плодне, а оне под Хабсбурзима ледене и неплодне.

- Сви ће жудети да ступе под скитар Петра I
Мркоњића не би ли и њих огрејало сунце!
- ДР ВЛАДАН: Ово су одличне вести, са вером, дакле можемо
гледати на будућност Србије – бићемо тропски рај!
- М. МИЛАНКОВИЋ: Свакако, време одн. клима ради за нашу ствар, а
против наших вековних непријатеља!
- ДР ВЛАДАН: Хвала вам, господине, сада спокојно могу гледати у
будућност. Довиђења!

И шек ишћо се Миланковић удаљио йојави се њ. Алфред Веџенер.

- ДР ВЛАДАН: Част ми је што сам упознао наду аустријске геоло-
логије и климатологије. Чујем да се спремате на
једну велику експедицију на Гренланд.
- А. ВЕГЕНЕР: То је данска експедиција коју предводи професор
Кох из Копенхагена. Циљ нам је да препешачимо
Гренланд полазећи од источне обале његове до
Бафиновог залива. Ја ћу при томе мерити дебљину
леденог прекривача и ако утврдим да се он повећава
у оси исток-запад тиме ћу доказати да се Гренланд
још увек одваја од североамериканског копна.
- ДР ВЛАДАН: А какве то реперкусије има на анексију Босне и
Херцеговине и српско питање у целини?
- А. ВЕГЕНЕР: Огромне, господине, огромне. Ако се креће Грен-
ланд креће се и Балканско полуострво те ће се тако,
по неумитним геолошким законима, Србија са
Босном и Херцеговином коначно отцепити од
Хабзбуршке монархије и почети свој самостални
живот.
- ДР ВЛАДАН: Ви сте господине ипак поданик његовог царског
величанства Франца Јосефа. Како ви, са тог гле-
дишта, дакле, видите српско питање?
- А. ВЕГЕНЕР: И г. Милутин Миланковић је поданик Фрање Јосифа
те му не смета да се радује, те што не бих и ја делио
његову радост.
- ДР ВЛАДАН: Захваљујем г. Вегенеру!
- ПОМОЋНИК: Ено га министар краљевске владе г. Стојан Нова-
ковић са неком повећом актн-ташном испод мишке!
- ДР ВЛАДАН: Г. Новаковићу, опростите ми на радозналости али да
нису у вашој актн-ташни неки средњовековни
рукописи толико битни за српско питање?

- СТ. НОВАКОВИЋ: Не, у њој су остаци бурека и огрисци јабуке коју сам јео у току заседања владе.
- ДР ВЛАДАН: Да ми дате обавештења о једној крупној ствари. Ја бих желео да знам у чему се управо састоји величина владе којој ви имате част бити председник. Је ли њена величина у томе што је успела да од Европе добије обећање неких економских компензација које би Аустрија имала да даде Србији?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Не, господине, задатак ове владе није се састојао толико у томе да се босанско питање доведе до правилног решења, већ је њен задатак био кудикамо крупнији и значајнији. Влада је тај велики задатак решила са пуним успехом и на тај начин постигла нешто што се може сматрати као остварење нашег националног идеала, као највећа тековина нашег племена откако се оно населило на Балканско полуострво.
- ДР ВЛАДАН: Молим вас, господине министре, ја бих желео знати каква је то колосална тековина, за коју наш народ има да захвали вашој влади?
- СТ. НОВАКОВИЋ: То је велики српски државни програм који је већ готов и који ће ускоро бити објављен на све четири стране света. Све погрешке у нашој досадашњој политици потицале су отуда што ми нисмо имали државног програма. Сад је тај програм састављен и величанствен брод Србије добио је свој компас.
- ДР ВЛАДАН: Ја вас молим да ми кажете ко је саставио тај значајни програм?
- СТ. НОВАКОВИЋ: То је тзв. Тројестојански програм тј. саставила су га три Стојана: ја, Рибарац и Протић. Наравно, ми смо претходно консултовали све сјајне представнике српске науке, политике и журналистике.
- ДР ВЛАДАН: Је ли тај програм претресан на министарским седницама, јесу ли сви чланови владе сложни у свим тачкама тога програма?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Тај програм је претресан на више министарских седница, од којих су неке биле веома бурне, што је сасвим природно јер се решавало о једној судбоносној ствари.

ДР ВЛАДАН: Мене веома занима, госп. министре како су текле те седнице. Да ли ми можете о томе што казати?

СТ. НОВАКОВИЋ: Драге воље, зашто да не, господине. На првим седницама претресано је питање о имену програма. Рибарац је предлагао да се назове "Програм српске величине", а Пашић да се назове "Програм српске слоге и јединства". После дуже дебате, у којој су узели учешћа сви министри и која је трајала неколико седница, влада је величином гласова решила да усвоји предлог Стојана Протића и да се програм назове "Великим српским државним програмом".

ДР ВЛАДАН: Како су текле друге седнице?

СТ. НОВАКОВИЋ: Кад је свршена дебата о имену програма узета је у претрес његова граматичка страна. Том је приликом дошло до оштрог сукоба између мене и Љубе Стојановића. Ја сам заступао мишљење да последичне реченице не треба одвајати запетом, док је Стојановић, међутим био мишљења да је та запета веома потребна и да би њено изостављање веома кобно утицало на ток наше будуће политике. Поводом тога развила се бурна и дугачка дебата о употреби запете, дебата која је трајала више седница и у којој су особита учешћа узели поред нас двојице филолога, још и Пашић, Рибарац и ђенерал Живковић.

ДР ВЛАДАН: Како се свршила та дебата г. министре?

СТ. НОВАКОВИЋ: Пошто су самосталски министри за ту запету везивали свој даљи останак у кабинету, владин је положај био толико уздрман, да је њен пад изгледао неизбежан. Али је Пашић убрзо пронашао спасоносну формулу којом је ситуација решена. Он је предложио да се неке последичне реченице одвоје запетом, а друге да остану без запете, те да се тако задовоље обе стране. Влада је усвојила тај срећан и генијалан компромис.

ДР ВЛАДАН: Шта је даље било, г. министре?

- СТ. НОВАКОВИЋ: Кад се свршило са граматиком, прешло се на стилистику. Том је приликом опет изазвао буру други самосталски министар, Јаша Продановић, својим предлогом да се у програм унесу неке алегорије, метафоре и метонимије.
- ДР ВЛАДАН: Каково су држање поједини министри заузели према том питању?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Против предлога ватрено је био устао генерал Живковић, који је доста разложно доказивао да те фигуре не одговарају војничком духу нашег народа.
- ДР ВЛАДАН: На чије је гледиште влада стала, на Продановићево или Живковићево?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Влада је најпре усвојила Продановићев предлог, а Живковићу је признала да се у литералним облицима разуме онолико колико се Јаша разуме у правилима ратне службе.
- ДР ВЛАДАН: Опростите на дигресији, али да ли је влада упозната да је госп. Продановић добио вишегодишње благодееаније Коларчеве задужбине за пројекат романа *Чудовиштије њлеши нежно на моју музику*, а који као да је у земљу пропао?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Нисам са тиме упознат, господине.
- ПОМОЋНИК: Опростите ми што се мешам, али господине докторе благодееаније је добио не Јаша већ Милета Продановић, а задужбина није била Коларчева већ Пекићева.
- ДР ВЛАДАН: А тако! Добро, вратимо се на седнице. Јесу ли и остале биле тако озбиљне као ова?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Биле су озбиљније и значајније. Али најзначајнија је извесно била она, на којој је Рибарац случајно дошао на срећну и генијалну идеју: да се у државни грб уместо двоглавог орла – "Дикефалоса" унесе "Трикефалос" – троглави орао!
- ДР ВЛАДАН: Како је Рибарац прошао са тим предлогом?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Поводом тога опет се развила жива дебата у којој су учествовали сви министри. Против треће орловске главе нарочито је био Стојан Протић, који се за потврду свога мишљења позивао на Маркса, Енгелса, Лотара, Бухера, Дарвина и Хекела. У од-

брану "Трикефалоса" ватрено и страсно је говорио ђенерал Живковић, који је том приликом мобилизовао све своје огромно знање из тактике и стратегије. Одмах је настало интересантно хрвање између Протића и Живковића: говорници су прелазили час на терен социологије, час на терен војних наука, а понекад и на терен литерарне критике и чисте философије.

ДР ВЛАДАН: Како је најпосле решена та ствар?

СТ. НОВАКОВИЋ: Пошто је већина министара усвојила гледиште ђенерала Живковића, решено је да се Рибарчев предлог усвоји са напоменом да Стојан Рибарац у свом животу ништа паметније није био измислио.

ДР ВЛАДАН: Молим, господине министре да ли је била још која тако значајна седница?

СТ. НОВАКОВИЋ: Од других седница особити спомен заслужује по своме огромноме значају она седница на којој је претресано питање на којој ће се хартији програм штампати. После дуже дебате, у којој су учествовали сви министри, решено је да се програм штампа на хартији "Карнего".

ДР ВЛАДАН: Како су прошле остале седнице, г. министре?

СТ. НОВАКОВИЋ: Остале седнице нису биле толико занимљиве, јер су све тачке програма усвојене без дебате.

ДР ВЛАДАН: Ви сте ми, господине министре, много казали из историје тог програма, али пошто је тај програм већ дефинитивно усвојен, ја бих вас молио да ми кажете каква је његова садржина?

СТ. НОВАКОВИЋ: По том програму Србија неће остати у овим границама. Она ће се по њему простирати од Солуна до Сент Андреје или, како би рекао епископ жички Сава, "од мора до мора, па до Карпатских гора".

ДР ВЛАДАН: Где ће по том програму бити престоница Србије?

СТ. НОВАКОВИЋ: Ми смо за престоницу Србије одредили Сарајево, где ће бити и седиште српског парламента.

ДР ВЛАДАН: Дакле, по вашем мишљењу изгледа, господине министре, да је спремљено све што треба па да у најкраћем року уђемо у Велику Србију.

- СТ. НОВАКОВИЋ: Наравно, господине. Ми чак спремамо нацрт буџета за Велику Србију. Тај је посао био поверен Стојану Протићу и он нас је известио да ће у буџету бити великог дефицита. Влада је буџет озбиљно узела у претрес, па је најзад успела да у буџету Велике Србије вастави потпуну равнотежу.
- ДР ВЛАДАН: Хоће ли у буџету Велике Србије бити каквих особитих новина?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Хоће, Србија ће имати и своје колоније. У том циљу влада се обратила познатом географу нашем г. Јовану Цвијићу с молбом да јој каже где још има предела који нису освојени.
- ДР ВЛАДАН: И шта је одговорио г. Цвијић?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Пошто је добро проучио светску карту Цвијић је саопштио влади да Србија лако и с мало напора може заузети многе пределе у Сахари.
- ДР ВЛАДАН: По томе изгледа да ће Србија имати своју флоту, господине министре?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Наравно да ће имати. Ми смо већ поручили на страни велики број крстарица и оклопњача, од којих ће неке одмах бити послате у китајске воде. Влада је решила да за српску флоту откупи лађу доктора Нешића, па је опуномоћила г. Миловановића, као човека вешта и окртена, да о томе поведе преговоре са доктором Нешићем.
- ДР ВЛАДАН: Је ли влада спремила и све остало што јој треба?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Јесте, чак је готов и пословник за Велико-српски парламент. Тај је пословник у наслону на стране ауторе израдио познати наш правник г. Слободан Јовановић.
- ДР ВЛАДАН: Шта сад влада ради?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Она сада утврђује дневни ред за прву седницу Велико-српског парламента, за седницу на којој ће Петар Мркоњић бити проглашен за цара свих Срба.
- ДР ВЛАДАН: Али молим вас, господине министре, како ће ваш програм примити Европа, хоће ли она пристати да Србија постане велика сила?

- СТ. НОВАКОВИЋ: Нас се то уопште не тиче, господине. Ми ћемо наш велики програм послати свим великим силама, а оне нека се одреде како највише воле.
- ДР ВЛАДАН: Али ако се Европа одупре, господине министре, шта да се ради тада?
- СТ. НОВАКОВИЋ: То ће бити лако: ми ћемо своју флоту послати у Средоземно и Балтичко море, а кад Европа то види, она ће морати да кушује.
- ДР ВЛАДАН: Пошто немамо адмирала, ко ће бити главни командант флоте у рату између нас и Европе?
- СТ. НОВАКОВИЋ: Док не однегујемо адмирале, нашом ће флотом командовати најратоборнији човек у Србији прота Милан Ђурић са сабљом у једној и крстом у другој руци.
- ДР ВЛАДАН: Захваљујем, господине министре.
(Обраћајући се Помоћнику)
Донеси салеп, бозу, газозу, египатску, турску и грчку баклаву да се окрепимо пре но што дође уредник "Радничких новина".
(И даље се обраћајући Помоћнику)
Десило се, дакле, оно што у Србији нико није очекивао: Европска се социјална демократија листом изјаснила за анексију Босне и Херцеговине. Она ту анексију сматра као чин који српски народ треба да прими мирно и без икаквог отпора. Ми у Србији који смо навикли да социјалну демократију сматрамо као слободоумну странку, били смо веома поражени фактом да је та странка стала на браник интереса једне од најужаснијих и најодвратнијих реакционарних сила у Европи. "Радничке новине" су покушале да одбране то и такво држање европске социјалне демократије, али у томе нису успеле. Тај неуспех "Радничких новина" неки њихови пријатељи објашњавају тиме што су марксисти око тога листа принуђени да говоре новинарски, да говоре маси, која није у стању да разуме научни марксистички језик. Кад би српски народ био на вишем ступњу културе, кад би он био у стању да разуме научне апстракције и конструкције, онда би наши марксисти српско питање могли расправљати у светлости

научног марксизма, а тада би им без по муке пошло за руком да одбију све критичке стреле наперене против европске социјалне демократије.

Прилази хиџро уредник "Радничких новина".

- УРЕДНИК Р.Н.: Здраво! Ја сам српски Карло Кауцки. Чујем да вас занима да сагледате српско питање под призмом научног марксизма?
- ДР ВЛАДАН: Управо тако, изволите господине!
- УРЕДНИК Р.Н.: По Марксу, вредност једног предмета зависи од количине рада потребног за његову производњу. Што се више рада потроши на продукцију једног предмета утолико је његова вредност већа и обрнуто.
- ДР ВЛАДАН: Али, молим вас, господине, ја хоћу да чујем ваше мишљење о српском питању, а ви ми говорите о сасвим деветој ствари – о Марксовим погледима на вредност.
- УРЕДНИК Р.Н.: Молим вас, имајте мало стрпљења. Српско је питање једно друштвено питање, а основно питање друштвене науке јесте проблем вредности. Дакле, допустите да наставим своја разлагања.
(Узме ваздух и настави њројоведничким ѓласом)
Зашто, на пример, један килограм шећера вреди више од килограма кромпира? Неко би могао помислити да то долази отуда што је шећер слађи од кромпира. Међутим, то је колосална заблуда: уколико би се у производњу кромпира улагало онолико труда колико се улаже у производњу шећера, кромпир би био слатак као шећер.
- ДР ВЛАДАН: Молим вас, господине уредниче, мени тај пример не изгледа довољно јасан и убедљив. Ја држим да ни под каквим условима кромпир не може постати слатак као шећер.
- УРЕДНИК Р.Н.: Заиста господине, ја сам изабрао један тежак пример, али сад ћу вам навести други пример који је много лакши и очигледнији.
- ДР ВЛАДАН: Молим, господине уредниче, да чујем тај други пример.

- УРЕДНИК Р.Н.: Сирове роткве увек су јевтиније него роткве стругане, и кад би било тачно оно што мисле буржоаски научари, онда би стругана ротква морала бити слађа од сирове роткве. Међутим, то је скроз погрешно: ротква је увек љута, па била сирова или стругана.
- ДР ВЛАДАН: Молим вас, ни то ми не изгледа довољно убедљиво. Не би ли сте ме могли уверити како на други начин?
- УРЕДНИК Р.Н.: Добро, ако вас као теоријски примери не могу уверити ни кромпир ни ротква, онда до истине можете лако доћи на овај експериментални начин: отиђите пре подне на Велику пијацу и разговарајте са пар пиљара, па ће вам они одмах казати да се сви предмети – пасуљ, кромпир, келераба, шаргарепа – продају по сразмери која је одређена количином потрошеног људског рада.
- ДР ВЛАДАН: Молим вас, г. уредниче како се зове та теорија коју ви заступате? Је ли Маркс њен први оснивач?
- УРЕДНИК Р.Н.: То је тзв. теорија вредности коју су основали Смит и Рикардо, који се сматрају као духовни оци нашег великог учитеља, Карла Маркса. Али су Смит и Рикардо били превидели једну крупну ствар – они су превидели да постоји нешто што се стално продаје испод своје вредности: та ствар је људско тело, или тачније речено, људска снага. Капиталиста никада раднику не плаћа целу вредност његове снаге, већ му увек један део закине. Тај закинути део зове се "вишак вредности". Немачки се то каже "мерверт", руски "прибавочнаја ценост", а бугарски "принадена стојност".
- ДР ВЛАДАН: Је ли вишак вредности ствара само човек или га могу стварати и друге животиње?
- УРЕДНИК Р.Н.: Мада по Дарвину све животиње имају заједничко порекло ипак је човек једина животиња која ствара вишак вредности. У производњи се употребљавају и друге животиње нпр. камила у Арабији, лама на Кордиљерима, али и магарац, међутим, на њима се не може никад стећи, а на магарцу врло често губи, што уосталом долази и отуда што је магарац велики баксуз.

- ДР ВЛАДАН: Али какву улогу вишак вредности игра у нашем животу? Да ли је он са гледишта културе нешто добро или рђаво?
- УРЕДНИК Р.Н.: Под знаком вишка вредности стоји целокупна савремена цивилизација, он је диктатор савременог културног човечанства. Он је највећи зликовац нашег времена.
- ДР ВЛАДАН: Али, молим вас, како сад у светлости ваше теорије изгледа српско питање?
- УРЕДНИК Р.Н.: Кад је анексија Босне и Херцеговине постала свршеним чином, наша је штампа била надала силну дреку против Фрање Јосифа, против Ерентала, против Форгача. Међутим, они су само слуге једног кудикамо опаснијег зликовца, а тај зликовац није нико други него главом и брадом вишак вредности који и на Западу чини толика чуда и покоре. Шта мислите, г. докторе, може ли се народ у Босни и Херцеговини у овом моменту ослободити тог грозног зликовца?
(Засишаде, љледајући ујийно и љродорно ше насшави, сшршљивим љласом)
Да би се на то питање могло одговорити треба знати да су, по Марксу, сви друштвени појави детерминисани економским узроцима. Економија је основа друштва, она је темељ на коме је подигнута целокупна друштвена зграда. Та се друштвена зграда немачки зове "ибербау", а руски и бугарски "надстројка". "Узроке друштвеним појавама треба тражити не у људским главама, не у философији, већ у економији дане епохе", вели Енгелс.
- ДР ВЛАДАН: Молим вас, како се зове та теорија?
- УРЕДНИК Р.Н.: То је, господине докторе, гледиште историјског материјализма које су, први пут у историји наше планете, формулисали Маркс и Енгелс. Са тог гледишта духовни живот друштва или друштвена идеологија служи само као декорација материјалног живота његова, одн. његове економије. Ако бих хтео да цео историјски материјализам искажем у једној краткој фигури, рекао бих: економија је шницла, а идеологија гарнирунг.

- ДР ВЛАДАН: Али шта ви управо разумете под економијом?
- УРЕДНИК Р.Н.: Под економијом, по теорији историјског материјализма, треба разумети технику: сви су друштвени појави одређени квалитетом технике, квалитетом оруђа за производњу, као што су то показали Кауцки, Меринг, Лафарг и др, квалитетом продукционих снага могу да се објасне и најфиније манифестације људског духа, Кантова философија, нпр. појаву Кантове философије изазвала је примена машина у историји.
- ДР ВЛАДАН: Али Кант није мрдао из Кенингсберга и није никада користио машине?
- УРЕДНИК Р.Н.: Објаснићу вам, господине. При преласку из мануфактурног периода у машински морала је пасти и стара Лајбниц-Волфова философија...
- ДР ВЛАДАН: Лајбниц се заправо презивао Љубић – он је био лужички Србин.
- УРЕДНИК Р.Н.: То није важно – није он као Србин био назадан већ мануфактурна производња. Дакле, да наставим, на место Лајбниц-Волфове философије је дошла Кантова философија која одговара парној машини.
- ДР ВЛАДАН: Али парну машину није пронашао Ват већ Херон, Грк из Александрије, две хиљаде година пре њега!
- УРЕДНИК Р.Н.: И то није важно, јер се у пракси Херонова машина није Бог зна како показала.
- ДР ВЛАДАН: Ако Кантова философија потпуно одговара парној машини, коме делу одговара нпр. Кантов "категорички императив"?
- УРЕДНИК Р.Н.: Парном казану.
- ДР ВЛАДАН: Молим вас, наведите ми неки јаснији пример за ту везу између технике и људског духа.
- УРЕДНИК Р.Н.: Утицај технике на људски дух одн. духовни живот људски, ја сам као Ужичанин најлепше опазио у Ужицу приликом установе електричног осветљења: под утицајем електрике Ужичани су у духовном погледу убрзо постали сасвим други народ.
- ДР ВЛАДАН: А шта се може са тог гледишта казати за наш народ?

- УРЕДНИК Р.Н.: Наш је народ, мора се признати, веома глуп, али откуда та његова глупавост? Многи мисле да то долази отуда. Што ми немамо довољно школа, међутим, то је погрешно: узроци народне глупавости леже дубоко у техници српске производње. Та је глупавост условљена квалитетом произвођачких средстава.
- ДР ВЛАДАН: Али на које се од наших произвођачких средстава може бацити највећа кривица за нашу народну глупост?
- УРЕДНИК Р.Н.: Једно од главних српских средстава за производњу јесте будак, а има ли ишта на свету глупље од будака? Док год народ буде радио будаком, он мора остати глуп, па ма колико школе посећивао: док је будака, нема просвете!
- ДР ВЛАДАН: Шта се са тога гледишта може казати за босанско питање?
- УРЕДНИК Р.Н.: Наш народ у Босни и Херцеговини не може ни корака ићи напред, у политичком погледу, све дотле док се у производњи буде користио тако глупим и реакционарним оруђима као што су будак, ступа и ћускија.
- ДР ВЛАДАН: Можете ли ви још каквим аргументима поткрепити своје мишљење да се народ у Босни и Херцеговини овог монмента не може ослободити?

- УРЕДНИК Р.Н.: То се да утврдити помоћу Хегелове дијалектике која сачињава један од битних елемената научног марксизма. По Хегелу, свака се ствар развија у виду спирале, свака појава пролази кроз три фазе, од којих је трећа увек потпуно слична са првом. Те се фазе зову: теза, антитеза и синтеза, или позиција, опозиција и композиција, или афирмација, негација и негација негације, или...
- ДР ВЛАДАН: Аман господине, довољно, али да ли бисте хтели да то објасните каквим примером?
- УРЕДНИК Р.Н.: Врло радо, ето нпр. кад седим, то је теза, позиција или афирмација; кад устанем, то је антитеза, опозиција или негација; а кад опет седнем то је синтеза, композиција или негација негације.
- ДР ВЛАДАН: Молим за још један пример.
- УРЕДНИК Р.Н.: Са задовољством докторе, драго ми је што сте се удубили у дијалектику. Дакле, кад се тај дијалектички закон познат под именом "закон трихотомије" или "Хегелове тријаде", примени на људски развитак онда се долази до једног значајног и интересантног закључка. Човек је некада био мајмун: то је била теза његовог развитка; човек данас није мајмун: то је антитеза његовог развитка; а пошто се трећа фаза увек поклапа са првом, онда човек опет мора постати мајмун – то ће бити синтеза његовог развитка!
- ДР ВЛАДАН: Како се може тај "закон трихотомије" применити на анексију Босне и Херцеговине?
- УРЕДНИК Р.Н.: Сасвим лако, господине: Турска анексија Босне и Херцеговине представља тезу у њиховом развитку, аустријска окупација тих двеју покрајина представља њихову антитезу, а аустријска анексија представља синтезу у њиховом развитку.
- ДР ВЛАДАН: Према томе Аустрија је извршила анексију сасвим у духу Хегелове дијалектике?
- УРЕДНИК Р.Н.: *(Узвикну)*
Тако је. Зато против аустријске анексије не треба устајати: она је једна природна појава као што се из пуноглавца развија жаба.
- ДР ВЛАДАН: Је ли то све што ви као представник научног марксизма можете казати о српском питању?

- УРЕДНИК Р.Н.: Ја бих вам о томе могао још дуго говорити,
(*др Владан прави ужаснуји израз лица*)
али место тога
(*др Владан с олакшањем хукну*)
ја бих вам препоручио да пажљиво прочитате најновије научно дело Драгише Лапчевића, које се сад с рукописа преводи на све европске језике. То ће дело и на питање о анексији бацити толико светлости да ће оно, дакле питање анексије Б. и Х, бити одмах скинуто са дневног реда, онако исто као што је појавом првог Дарвиновог теоријског дела, дакле "Постанак фела", било скинуто са дневног реда питање о постанку биљних и животињских врста.
- ДР ВЛАДАН: А како ће се звати то Лапчевићево дело?
- УРЕДНИК Р.Н.: То епохално дело носиће наслов: "О концентрацији капитала у области ужичке индустрије катрана – одговор Едуарду Бернштајну, уз сарадњу и са предговором Живојина С. Николића, травара и чувеног познаваоца Златибора" У тој књизи, која ће бити један од најкрупнијих прилога научној теорији марксизма, Лапчевић је намазао катраном све критичаре марксизма и лучом осветлио цео мрачни и тајанствени механизам савременог капиталистичког друштва.
- ДР ВЛАДАН: Хвала господине уредниче.
- Уредник "Радничких новина" одлази, а др Владан седа на фојшељу и сивања термофор на џлаву. Пауза.*
- ДР ВЛАДАН: (*Обраћајући се Помоћнику*)
Још од проглашења анексије па за све време трајања кризе београдским је улицама шетао, много поносније него раније, познати Неша Бум-Бум и громко узвикивао: "Победа је наша, победа је наша!" Многи су у то сумњали, али су догађаји показали да су Нешине речи пророчке: Србија је одржала победу над Аустријом. Тако сјајну и величанствену победу каква се не памти у историји нашег народа. Пошто се све крупније политичке тековине једног народа обично везују за ову или ону личност која је за ту тековину имала највише заслуга, то је извесно морало бити и са овом најновијом и највећом тековином нашег племена. И збиља од великог

интереса је знати ко су они људи међу нама који су највише помогли да Аустрији сатерамо веру у чутуру. Ја сам о томе питању дуго и напрегнуто размишљао, али нисам могао доћи ни до каквих резултата. Сигурно због тога што ја у своје време нисам добро уочио неке крупније моменте у нашем славном походу против непријатеља са Запада. Желећи да у том питању пошто-пото изађем на чистину, решим се да о томе разговарам са једним од наших најмеродавнијих ауторитета, познатим књижевником, публицистом и државником, Жив. Дачићем, секретаром Универзитета, секретаром "Друштва за народну одбрану", благајником "Фонда сиромашних студената", издавачем "Народних новина", коректором Српске књижевне задруге, коректором "Ратника" и многих других листова, писцем "Зановети" и "Пољског цвећа", власником књижаре "Вук Караџић" и представником још неких занимања која му скупа доносе лепу месечну рентицу од две хиљаде динара. Тај је човек Филадельфија за политичке ствари, то вам је живи Ларусов речник, откако је искрсла анексија Босне, његова је секретарска канцеларија на Универзитету постала прави информациони биро за сва питања наше спољне политике, па сам стога и ја похитао да се информишем о томе како је и зашто Србија победила. Гле, ево њега!

УРЕДНИК
"ПОЛИТИКЕ":

Ево мене, ето вас – победисмо Аустрију! Дакле, ви сте хтели са мном да разговарате о свршетку наше херојске борбе са Аустријом?

ДР ВЛАДАН:

Јест! Данас је целом свету јасно да је Аустрија у борби са нама претрпела фијаско који је кудикамо гори и страшнији од пораза што га је Персија била доживела на Термопилима, Србија на Косову, и Русија у Манџурији. Мене веома интересује питање коме од Срба има највише да се захвали за ту велику победу нашу, победу којом је Косово освећено. Ја држим да ћете ви моћи да и о томе дате потпуно објашњење.

- УР. "ПОЛИТИКЕ": На први поглед изгледа да највише заслуга има господин Живорад Јовановић, пардон, господин Миловановић. И у неку руку је тако: Г. Јовановић, пардон, Миловановић је збиља тежак дипломата, тежак телом ал' још тежи духом. Треба само с тим човеком једном да разговарате па одмах да се уверите да таквог дипломату нема ни Кина, та највећа царевина на свету. Његове дипломатске способности су биле познате и раније, али је г. Јовановић, пардон Миловановић тек у овој кризи испољио своју величину свога колосалног дипломатског талента.
- ДР ВЛАДАН: Ама чуо сам да је тај човек и велики патриота и да је за свој народ поднео огромне материјалне жртве.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": То је истина, сав онај огромни новац – преко четири милиона – што га је добио као мираз уз жену, г. Миловановић је потрошио на чисто патриотске циљеве. Он је државни чиновник, али се своје плате одрекао и са својом породицом живи чисто штарански тако да његов годишњи буџет расхода за свакодневне непосредне потребе износи само педесет хиљада динара.
- ДР ВЛАДАН: Чуо сам да говоре људи да је г. Миловановић као политичар веома чиста, светла и узвишена карактера.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": И то је истина. У многобројним компромисима што је Радикална странка имала са Обреновића династијом сви су се радикални прваци срозали у политичко блато, али једини који је остао чист као злато био је г. Миловановић, што се лепо види из његових писама нађених у архиви краља Александра.
- ДР ВЛАДАН: Али, молим вас, ко су они други људи који за нашу победу имају да поделе са Миловановићем?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Поред Миловановића великих заслуга имају људи који су учествовали у великој дипломатској експедицији што ју је наша влада поводом анексије била приредила. Та је експедиција заиста била једна дирљива и величанствена манифестација наше националне свести. Представите себи како је то био диван и свечан призор: наши први људи обучени у бунде набављане о државном трошку са џеповима

набијеним банкнотама из државне касе, путују у велике европске вароши брзим возом, првом класом, одседају у хотелима првог реда, понашају се као барони, келнерима дају баснословне бакшише, а увече иду у оперу или позориште те уживају у лепим певачицама или глумицама.

ДР ВЛАДАН: Мене интересује ко је од тих наших изасланика имао највише успеха.

УР. "ПОЛИТИКЕ": Од свију наших многобројних изасланика најуспешнији је био управо онај најмудрији, најозбиљнији и најродољубивији од наших старијих државника, госп. Бен Акиба. Да Бен Акиба није ишао у Турску, Србија би остала без наоружања. Бен Акиби се има захвалити што је Турска пропустила наше топове!

ДР ВЛАДАН: А ко је од тих изасланика Србију највише коштао?

УР. "ПОЛИТИКЕ": Владан Ђорђевић! Тога је човека било веома тешко хранити јер му је стомак једна колосална кујна. Он је толико прождрљив да је у стању да о једном оброку поједе пола чабра кавурме.

ДР ВЛАДАН: Невероватно! Нисам веровао да српски народ има такве капацитете. Дакле да закључимо: сва заслуга за наш успех припада на првом месту г. Миловановићу, па онда оним часним мужевима који су учествовали у оном велелепном и грандиозном дипломатском походу против Европе.

УР. "ПОЛИТИКЕ": А не, ти људи имају само један мањи део заслуге за тај успех, али ти људи не би могли ништа учинити да спољашњом политиком Србије за све време кризе није руководила једна група младих политичара који су на данашњу политичку ситуацију утицали куд и камо више него Ерентал, Извољски, Билов, Титони, Клеманско и Греј.

ДР ВЛАДАН: Говорите, молим вас, ко су ти заслужни људи!

- УР. "ПОЛИТИКЕ": Ти су људи: Станоје Станојевић, Александар Белић звани Шандор Вајс, Милан Ђурчин и Владислав Рибникар.
- ДР ВЛАДАН: Ја сам чуо за те људе, али нисам могао ни сањати да су то тако крупни државници.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": О, таквих државника европски континент није никада видео. Било их је некада у Енглеској, али сада таквих ни тамо нема.
- ДР ВЛАДАН: Реците ми, молим вас, кад су се, и где, ти људи први пут појавили као политичари.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Они су се појавили крајем 19. столећа у једном српство критичном моменту када српство беше остало без и једног великог човека, без и једне звезде водиле. Ето, управо тада засијала је на политичком небу та сјајна плејада.
- ДР ВЛАДАН: Мени се чини да ти људи нису пореклом из Србије.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Да, они нису Србијанци, они су Пречани, али су Србију изабрали као најзгоднији терен за свој предани и неуморни рад на ослобођењу целокупног српства.
- ДР ВЛАДАН: Али, молим вас, како се могло десити то да су ти великани нашој публици потпуно непознати?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": То је због тога што су сви они скромни људи који не воле рекламу, што и јесте особина великих људи.
- ДР ВЛАДАН: А шта су до сада ти људи учинили за своју земљу? Мени ништа није познато.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Кад су дошли у Србију, прво што им је пало у очи било је жалосно стање наше науке. Они су одмах напрегли своје моћне силе да нашем народу обезбеде достојно место у научном форуму Европе.
- ДР ВЛАДАН: Шта је у том погледу учинио Станоје Станојевић?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Написао је неколико славних историјских расправа, које су исто онако дубоке и оштроумне као и његови чланци у "Политици". Ако бих хтео да о том човеку као историчару дам најкраћи суд, ја бих рекао: то је српски Бекл! Он је до сада постигао много, али, ако и од сада буде радио са толико успеха као до сада, српски ће Бекл у најкраћем року достићи нашег

најдубљег и најславнијег историчара – Панту Срећковића.

ДР ВЛАДАН: А шта мислите о Александру Белићу?

УР. "ПОЛИТИКЕ": Ах, тај је толико учен да му се не може прићи. Он је написао једно монументално дело под насловом "Дијалекти у источној Србији". Интересантно је да он скоро никако није био у источној Србији, али се управо у томе огледа његова генијалност: он је дијалекте у источној Србији проучавао код свог професора Бранта у центру Русије, у Москви.

ДР ВЛАДАН: А има ли каквих научних заслуга Владислав Рибникар?

УР. "ПОЛИТИКЕ": Рибникар је дао само једну, али генијалну научну ствар. То је његов чланак о Ничеу који је штампан пре неколико година у "Делу". О Ничеу су писали многи, посебно философи, Рил, Хефдинг, Ајслер, Петронијевић, али најбоље што је о њему написано у светској литератури је тај Рибникарев чланак који је написан на основу података поцрпених из немачке штампе и који ће ускоро у француском преводу бити публикован у "Реви филозофик".

ДР ВЛАДАН: Јесу ли ти људи с толико успеха радили и на другим пољима народног живота?

УР. "ПОЛИТИКЕ": Кад су науку у Србији уздигли на највиши ступањ, на онај ступањ на коме се она налази у западној Европи, решили су да и морал подигну на ту исту висину, па су у том циљу покренули "Политику", лист који чини част српском имену и образу. "Политика" је досад највише и најуспешније радила на уздизању полног морала, нарочито код младих женскиња. Кад читаш "Политику" увек те обузима то дивно и узвишено осећање што га добијаш кад се налазиш у присуству какве разголићене кокете.

ДР ВЛАДАН: Ах, шта то говорите господине! "Политика" својим писањем удара у највише чулне жице, а то није нимало патриотски посао, тиме се не служи српском роду.

- УР. "ПОЛИТИКЕ": Е ту се баш варате господине, управо тиме "Политика" служи једном веома крупном задатку: она ствара вољу за продужење рода.
- ДР ВЛАДАН: Јест, у неку руку тако је. Али мене сада интересује шта су ти људи постигли на политичком пољу.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Дуго време су они политику водили сасвим умерено, у границама учтивости салонског васпитања, и чекали су само згодан тренутак па да засучу рукаве и отпочну терати пуном паром. Тај је тренутак најпосле наступио: то је била анексија Босне и Херцеговине.
- ДР ВЛАДАН: Шојке су биле за то да Србија одмах објави рат Аустрији?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": А не! Одмах сутрадан по анексији, они су у уредништву "Политике" држали једну конференцију на којој су решили да Србија никако не улази у рат и да се на спречавању рата ревносно ради јер то не би било добро ни с гледишта личних интереса ове групе. Али ипак је у исто време решено да се у "Политици" пише за рат, па се тако и поступало с поузданом надом и дубоким уверењем да до рата неће доћи. Дакле, тајно су били и радили против рата, а јавно су писали за рат – ето у томе је њихова државничка мудрост!
- ДР ВЛАДАН: Је ли та група учествовала у дипломатској експедицији?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Наравна ствар. Владином позиву они су се одмах одазвали, али је највише воље и самопожртвовања за тај посао показао Александар Белић, човек који толико презире материјална добра и живи само за науку и српство. Влада је Белићу била поверила једну мисију у Петрограду и понудила му на име путног трошка две хиљаде динара. Белић на то није пристао, већ је тражио још хиљаду динара за бунду, на шта је влада после извесног затезања и пристала. Када се добро "фатирао" новчаницама, требало му је да нешто научи из историје Босне и Херцеговине, па је због тога из билбилотеке историјског семинара узео око двадесет разних дела да их уз пут прелистава. Али баш када се спремао да пође,

новине донесу глас да се у Русији појавила колера. Белић је сад био дошао пред незгодну дилему: или да иде у Русију па да евентуално пропадне или да остане у Србији па да врати узетих три хиљаде динара. После премишљања и саветовања са пријатељима, Белић најзад отпутује с великим страхом за себе, али са пуним уверењем да себе жртвује за свој мили народ, за који Белић живи, а за који је увек готов, ако је потребно, и да умре, наравно за скромну награду.

ДР ВЛАДАН: А јесу ли они увек били у сагласности са владом и Народном скупштином?

УР. "ПОЛИТИКЕ": Нису. Међу њима и Радикалима била се појавила у почетку једна крупна диференцијација. Радикали су на почетку стали на гледиште да се компензације траже у новопазарском Санџаку. Шојке су одлучно устале против тога заступајући мишљење да компензације треба тражити у Босни и Херцеговини. Радикали су се одупирали, али кад Шојке изјавише да више неће радити на ослобођењу српства, Радикали попустише и приклонише се.

ДР ВЛАДАН: Како су се ти људи борили против Аустрије?

УР. "ПОЛИТИКЕ": Они су против Аустрије водили страховит рат у ступцима "Политике". Кад год би у "Политици" изашао какав оштрији чланак Фрања би морао да падне на леђа, а више пута се дешавало да због тих чланака добије нервну грозницу. Колико су "Политикини" чланци дејствовали на Аустрију, види се и по молитви коју сад аустријски цар изговара свако вече кад иде да спава, а која гласи: "сачувај ме Боже ђавола, зле жене и чланака Владислава Рибникара!"

ДР ВЛАДАН: Како су се ти политичари држали према Русији?

УР. "ПОЛИТИКЕ": Није им се допадала политика Извољског, па су били донели решење да га оборе. То некако докучи овдашњи руски посланик и о томе телеграфски извести своју владу. Због тога отпочну преговори између њих и Русије, преговори који су свршени срећно по Русију и Извољског: страхујући да обарањем Извољског јадну Русију не баце у нове

- неприлике, политичари око "Политике" попусте и Извољском пошаљу депешу: "Можете остати!"
- ДР ВЛАДАН: Како је та група утицала на расположење Европе према нама?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Европа је у почетку била против нас, била је готова да нас жртвује. Али одједанпут се појави у ступцима "Политике" сада већ славно писмо Станоје Станојевића упућено загребачком професору Ферди Шишићу. То је писмо пало у Европи као гром из ведре неба: то је признао и Едуард Греј који је у доњем дому отворено изјавио да је у Европи настао преокрет у корист Србије због писма што га је, вели, "Станоје Станојевић упутио Ферди Шишићу".
- ДР ВЛАДАН: Тај успех је сигурно морао веома опити све велике политичаре око "Политике"?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Ооо, њиховој радости тада није било краја. Кад је вест о томе стигла у редакцију "Политике" одмах је телефоном позван Станоје Станојевић. Кад је Станоје улазио у редакцију, Рибникар га дочека речима: "Браво, бре, Станоје, ти си постао славан човек: о теби говори сер Едуард Греј у доњем дому!" Чим је примио честитања у редакцији, Станоје одјури као без душе да о томе великом успеху своме извести своје ближе и даље сроднике.
- ДР ВЛАДАН: Како су ти људи примили свршетак ове кризе?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Одмах је одржана једна конференција за штампу на којој је Рибникар реферисао о српској победи. На крају реферата Рибникар изјави: "Крајњи резултат целокупног нашег шестомесечног рада на ослобођењу српства јесте педесет хиљада динара чисте добити од 'Политике'." На то се захори из свију грла: "Живео Ерентал!"
- ДР ВЛАДАН: Је ли вам познато шта ти политичари мисле даље да раде?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Њима се десио један крупан малер: њихов моћни протектор Ђорђе свргнут је са положаја престолонаследника. Поводом тога они су одржали опет једну конференцију за штампу на којој су констатовали да је падом престолонаследниковим српство претрпело један страховит удар. Том је приликом Рибникар престолонаследника назвао

"персонификацијом народног отпора", а Станоје рекао да је то нови Карло XII.

- ДР ВЛАДАН: Јесу ли они предузимали нешто против абдикације?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Дабогме да јесу! Они су изјавили: "Ако Ђорђа не вратите на његов стари положај ми напуштамо Србију!" Тада их је тако рећи цео народ стао молити и кумити да остану. А и Краљ их је преклињао говорећи: "Зашто да ме оставите у моје старе дане, куд ћу ја без вас, сињи кукавац!" Нешто из своје жарке љубави према народу, а нешто из обзира према краљевој старости, они су решили да остану у Србији и да одмах оснују нову странку која ће се звати "Национална лига" и у коју ће Станоје унети своју скромност, Рибникар своју интелигенцију, Белић свој србизам, а Ђурчин свој демократизам.
- ДР ВЛАДАН: Ви рекосте да сте о тим политичарима писали у "Трибуни", али они изгледа заслужују да се о њима пишу читаве књиџе.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Ја већ спремам на француском повећу књиџу у којој ћу објавити тај заиста крупан проналазак свој.
- ДР ВЛАДАН: Са нестрпљењем очекујем појаву те књиџе. Ви сте учинили за српство и цивилизацију онолико колико је учино и наш млади научник Недељко Дивац који је пронашао нову врсту стеница.

КРАЈ ПРВОГ ЧИНА

ДР ЕДУАРД ДАЈЧ

II ЧИН

Сцена: Исцред галерије "Цвијетиа Зузорић" на Келемџдану.

- ДР ВЛАДАН: После драме *П. К. о С. П.* примили смо много протестних писама. Сви виђенији Срби који нису поменути у њој жалили су се приговарајући нашем избору. Бити поменут у нашој драми постаде за Србе питање части и престижа, показиваће то, веле они, својим унуцима, као да је то гота – алманах племства. Зато сада смо у обавези да начињену погрешку исправимо. Ко ће први доћи?
- ПОМОЋНИК
(ДР ДАЈЧ): Двојица владара истовремено затражише аудијенцију: његова књажевска висост кнез Милош и кнез-претендент Александар II Мркоњић. Кога прво да примимо?
- ДР ВЛАДАН: Ко пре девојци – њему девојка. Ми у таквим околностима нећемо заузимати никакав став јер нам се то после може обити о главу. Чујем неко трупкање, као кад млади носорог јури женку – ко то продире?
- ПОМОЋНИК: Изгледа, колега да је Аца Дебос био бржи – ето нам наследног кнеза – претендента!
- ДР ВЛАДАН: Ваша светлости књаже Александре, добро дошли!
- КЊАЗ
АЛЕКСАНДАР: Господине докторе, дошао сам да протестујем поводом именована намесништва на челу са господином Медаковићем – по том питању уопште нисам био консултован!
- ДР ВЛАДАН: Ваша светлости, и за мене је то било изненађење. Али шта је – ту је, више се ништа не може учинити, таква је била народна воља.
- КЊАЗ
АЛЕКСАНДАР: Каква воља? Нико народ није консултовао! То сте се ви договорили са г. Медаковићем, на брзину, на штрафти!
- ДР ВЛАДАН: Штрафта у кнез Михајловој је наша Агора, наш Форум! Тамо смо именовали намесништво и тамо ћемо изгласати владара!

- КЊАЗ
АЛЕКСАНДАР: Та неће ваљда оно нејако дете, мој синчић Петар постати краљ Срба пре мене, то ремети династички ред! Уосталом ја сам глава краљевског дома Мркоњића!
- ДР ВЛАДАН: Ваша светлости, то и није тако важно – ви ћете имати фактичку власт као краљ-отац и командант активне војске.
- КЊАЗ АЦА:
ДР ВЛАДАН: Али војска ће се заклети Петру на оданост?
И то није важно – заклела се ономад она на оданост Александру Обреновићу V па га је ипак убила к’о бесно куче.
- КЊАЗ АЦА: *(Зайлашено)*
Та неће ваљда опет учинити исто?
- ДР ВЛАДАН: Са војском се никад не зна. Али, ако јој повећате плате, разделите декорације и стално носите униформе разних родова – биће вам одана.
- КЊАЗ АЦА: *(Одахну са олакшањем)*
Уф, сад ми је лакше! Дакле, господине докторе, или тачније господине намесниче, команда над активном војском обезбедиће ми власт?
- ДР ВЛАДАН: Свакако, ваша светлости, будите без бриге.
- КЊАЗ АЦА: Онда довиђења! Одох до Тополе да припремам народ за мој повратак и скувам слатко од вишања – оно ми је најмилије.
- ДР ВЛАДАН: Дивиђења ваша светлости!
- Тек ишћо Аца Дебос замаче за хошак ѿјави се изборни књаз Милош Обреновић VI.*
- ДР ВЛАДАН: Добродошли ваша светлости. Примите најдубље изразе моје поданичке оданости!
- ПОМОЋНИК: И моје, и моје! Ја сам најоданији слуга ваше светлости!
- ДР ВЛАДАН: Ђут’ бре ти! Како смеш да се обраћаш његовој светлости без допуштења!
- КЊАЗ МИЛОШ: Нека, нека, пустите дете да ми се радује! Ја, ионако, не обраћам пажњу ни на изливе оданости, ни на гримасе мржње – само према делима процењујем људе!

- ДР ВЛАДАН: *(Обраћајући се Помоћнику)*
Отрчите колега и питајте књаза – претендента за његово мишљење о српском питању док ја разговарам са правим владајућим кнезом.
- ПОМОЋНИК: Разумем, колега.
(И ошрча)
- ДР ВЛАДАН: Морао сам то учинити да бисмо о деликатним државним питањима разговарали "тет-а-тет", ваша светлости.
- КЊАЗ МИЛОШ: Схватио сам то одмах – види се да сте државник обреновићевске Србије, народне династије, а не оних туђинских слугу!
- ДР ВЛАДАН: Тако је, ја Мркоњиће нисам бреновао, нити њихову политику одобравао. Ето, онај њихов вожд: подиже народ на оружје, борише се десет година за спас српства, изгуби рат и побеже у Русију! Срамота, велика срамота!
- КЊАЗ МИЛОШ: Море добро му народ пресуди, и кум му главу отфикари секирчетом – тако нешто увек чека бунције и ратне хушкаче – секирче, нема шта!
- ДР ВЛАДАН: Нисмо ми цивилизована Јевропа те да користимо гароте, гиљотине, гасне коморе. Електричну столицу и да хоћемо не можемо користити јер електрике немамо.
- КЊАЗ МИЛОШ: Имановаћу вас за председника општине београдске па ћете опет увести електрику и проширити Владановац.
- ДР ВЛАДАН: Благодарим књаже! За почетак турићу електричне фењере на пар важнијих места у граду: један испред кафане "Руски цар", "Грчка краљица" и хотела "Москва", а два испред кнежевог споменика и "Победника" на Калемегдану – то ће за почетак, бити довољно. Грађани ће бити у обавези да се ноћу крећу са петролејкама или иду и хапс. Нема потребе да се Срби много крећу.
- КЊАЗ МИЛОШ: Е, ту сте у праву, накретали су се довољно последњих тридесет година: од 1970. до 1990. јурцали су печалбарски по Јевропи, а од 1991. до 1999. к'о муве без главе по Југославији. Ама доста кретања, бре! Стално неке сеобе Србаља, а нико не зна због чега?

- ДР ВЛАДАН: Тачно књаже! Ниједан научник, рачунајући ту и наше и стране ауторитете не може дати поуздан одговор на то питање. Ипак, постоји више теорија које покушавају да расветле ту мистерију.
- КЊАЗ МИЛОШ: Причајте ми о томе, докторе, горим од нестрпљења да их чујем!
- ДР ВЛАДАН: Тибинтенско-гетингенска школа тврди да је то кретање Србаља узроковано ранијим кретањима произишлим од велике сеобе народа од петог века после Христа док Хајделбершка школа тврди да је то доказ "Вален теорије" кретања "Индогермана", како они означавају народе кавкаске расе.
- КЊАЗ МИЛОШ: То је невероватна глупост – не креће се наш народ према неким немачким теоријама већ према свом ћефу – хоће му се, и шлус!
- ДР ВЛАДАН: Професори Слободан Јовановић и Небојша Попов сматрају да народ нема слободну вољу већ да се ти процеси одвијају по неким слепим и неумитним друштвеним законима који важе посебно за Србе – "Lex specialis Serbica"!
- КЊАЗ МИЛОШ: Ма какав лекс специјалис, молим вас, то су глупости! То је измишљотина оног чибук-ефендије Ратка. То је закон само за будале, никакав друштвени закон, па, мајку му, и ја сам, ваљда, неки правник!
- ДР ВЛАДАН: Трећа је, тренутно владајућа орнитолошка теорија. Њен је оснивач проф. Жика Ђорђевић, који се обесмртио монографијом о пауку косцу из Тимочке крајине, а њен је обновитељ професор Туцић, који је Дарвину и Хекелу први доказао истинитост теорије развитка тврдећи за себе да је изгубљени беочуг између Питекантропоса и Аустралопитекоса африканоса – елем, ови учењаци тврде да су српска кретања периодична као у птица, али да те миграције нису на јесен и на пролеће сваке године, већ да у току једног полувековног интервала мировања постоји један десетогодишњи интервал миграирања, и то наизменично у правцу север-југ и исток-запад у складу са законима небеске механике које је растумачио професор Милутин Миланковић.

- КЊАЗ МИЛОШ: Дакле птице, звезде и ледена доба утичу на та кретања! Ух, сада ми је лакше, а ја сам поверовао лажним научницима да је у питању људски одн. владарски фактор.
- ДР ВЛАДАН: То су глупости, књаже! Нема ту ничег људског већ нељудског, астро-орнитолошког фактора. Али постоји још једна теорија која убрзано задобија присталице.
- КЊАЗ МИЛОШ: Аха, а која је то теорија?
- ДР ВЛАДАН: Електромагнетна Максвелова теорија коју су поставили наш Никола Тесла и онај Талијан Галвани.
- КЊАЗ МИЛОШ: И ја сам о томе чуо: Срби се као Галванијев жабљи батак покрећу кад неко у њих удене штапиће од бакра и цинка! Што би народ рек'о: "Мртва жаба на федеде скаче!"
- ДР ВЛАДАН: Видим књаже да пратите науку. А сада вас питам коначно за ваше мишљење о српском проблему. Када ће Срби престати да се крећу?
- КЊАЗ МИЛОШ: Српски је проблем практички већ решен: нема више цинка и олова са Косова, и када дамо и бакар из Бора неће више бити ни електрода за покретање жабљих батака, нити олова за џебану, те, самим тим, нити некаквих кретања. А пошто ће петролеја бити само за петролејке, али не и за возила, то ће још више утврдити седалачки земљораднички начин живота који је и онако карактеристичан за наш народ.
- ДР ВЛАДАН: Весели ме што то чујем, књаже. Благодарим вам за мудре договоре.
- КЊАЗ МИЛОШ: Живели и довиђења!
- Тек што оде књаз Милош враћи се Помоћник њраћен џосјодином архипекјом Драгомиром Аџовићем шефом канцеларије дворских декорација, њредседником Срјскоџ хералдичкоџ друшћива и џенеолошко-џлемићкоџ збора "Цар Душан – Силни".*
- ДР ВЛАДАН: Дон Драгомиро, ако се не варам! Драго ми је што се поново срећемо!

- ДР АЦОВИЋ: Задовољство је моје, г. докторе! Последњи пут смо разговарали у Атинама 1892. док сте ви тамо били краљевски посланик, на дворском балу када сте принцу Константину наместили угануту ногу. Време лети, к'о да то јуче беше!
- ДР ВЛАДАН: Ах, да, време лети али моржеви остају исти што би рекли Ескимима. Дакле, дон Драгомиро шта наш монарх мисли о српском проблему, пошто верујем да је вас као председника краљевског савета, већа и канцеларије за декорације и значке, овластио да дате одговор?
- ДР АЦОВИЋ: Него шта, владар има неограничено поверење у мене. Ја сам поданик коме се највише верује.
- ДР ВЛАДАН: Ипак, међу верним поданицима његовог књажевског височанства влада уверење да су најповерљивији краљеви људи његови лични лекари др Лаза Докић и др Будимир Павловић?
- ДР АЦОВИЋ: Ма хајте, молим вас! Др Докић је изгубио краљевско поверење када је постао члан редакције "Рад"-а чији је власник и уредник г. Пера Тодоровић, а др Павловић је бацио сумњу на свој монархизам од како су га социјалисти и радикали изгласали за члана "Медицинске академије" а он није додао испред тога "краљевска" како су сви одани нашој ствари очекивали. То још нисмо одболовали!
- ДР ВЛАДАН: Ипак, др Павловић је дугогодишњи председник Друштва српске словесности "Орашац" који гаји династичке традиције Мркоњића, а велика је и издавачка активност тог друштва.
- ДР АЦОВИЋ: Целокупна издања тог друштва су две брошуре и једна сликовница о краљици Марији, па прота Јордан из Уба је више књиџа о краљу написао!
- ДР ВЛАДАН: Али др Павловић је и управник на Балкану и Блиском и Далеком истоку јединог Музеја српске медицине. Тамо има веома вредних експоната које г. Павловић помно чува!
- ДР АЦОВИЋ: Дозволите да вам, најзад, пренесем краљевску поруку!

- ДР ВЛАДАН: Ах, да! Разговору никад краја – извол’те!
- ДР АЦОВИЋ: *(Свечаним гласом, нешто појачано г. Мајице Бећковића, али за окриву ниже)*
 “Ми, српски књаз у егзилу, свом верном народу поручујемо да ће се српски проблем разрешити онога часа када династија Мркоњић-Браганса ступи на свој трон. Ми се одричемо краљевске власти у име нашег сина Петра III Мркоњића који ће владати уједињеним краљевством Србије, Португала, Бразилије, Анголе, Мозамбика и Источног Тимора – у нашем царству сунце никад залазити неће!”
- ДР ВЛАДАН: Али шта ћемо са окупацијом Косова и Метохије? Да ли и тај драгуљ остаје на краљевској круни?
- ДР АЦОВИЋ: “Одредили смо грофа Зорана Аранђеловића за краљевског лорда – протектора Старе Србије и Македоније и и дали смо му декорацију Карађорђевог звезде VII степена и извиђачку значку!”
- ДР ВЛАДАН: Је ли то све што је рекла његова светлост?
- ДР АЦОВИЋ: То је све, и то је више него довољно да српски народ са вером, надом и препун љубави гледа у будућност.
- ДР АШКОВИЋ: *(Носећи свој појас у природној величини, изненада бану и викну)*
 Срамота, лопови! Тога сам се ја први сетио. Сви су заборавили на краљевину, укључујући кнеза-претендента који је, кад му је отац ономад умро, рекао да је његова једина жеља да буде добар енглески официр, а не српски краљ!
- ДР ВЛАДАН: Ви сте велики државник и народни трибун. На страни влада уверење да би Србија под вашом владавином процветала као Атина у доба Перикла.
- ДР АШКОВИЋ: Тако је! Био би то процват културе: читале би се само моје књиге, у позориштима и кинематографима гледала моја дела, преко радиофона и звучника по селима слушали моји говори, а телали би вазда трчкарали широм земље преносећи моје благовести.
- ДР ВЛАДАН: А како бисте решили проблем окупације Косова и Метохије?

- ДР АШКОВИЋ: Каква окупација, молим вас? Тамо су миротворне трупе наших вековних савезника Америке, Енглеске, Француске и братске Русије. Све су то хришћанске силе – наше заштитнице!
- ДР ВЛАДАН: Али молим вас, господине, тамо су и Немачке и Талијанске окупационе трупе. А Бога ми изгледа да се чак и Турски низами враћају у косовски вилајет!
- ДР АШКОВИЋ: Нису то исти Немци и Талијани – то су потпуно нови људи. Нови људи за нови миленијум.
- ДР ВЛАДАН: Мени се, господине, чини да се вратило оно време кад су конзули западних сила дрмали Балканом, а арнаутске банде плашиле хришћанску рају.
- ДР АШКОВИЋ: То се вама само чини, то је само површни утисак. Све ће ствари доћи на своје место када наступи моја владавина, Мене сви поштују и цене те ће се мени све те стране силе покоравати.
- ДР ВЛАДАН: Прича се да ће баснословне суме новца почети да пристижу у нашу земљу чим ви ступите на власт.
- ДР АШКОВИЋ: Наравна ствар. Преко својих људи у дијаспори испословао сам да се трећина златних полуга из Форт Нокса и два рудника злата из Јоханезбурга пребаце у Србију: полуге ћемо турити у Римски бунар београдске тврђаве, а руднике ћемо турити на Ташмајдан.
- ДР ВЛАДАН: Прича се да ћете вашу резиденцију сместити у зграду Војног музеја на Калемегдану?
- ДР АШКОВИЋ: Тачно. Тако ћу оно злато држати под присмотром.
- ДР ВЛАДАН: Дакле са пуно оптимизма можемо гледати на будућност Србије и српског народа.
- ДР АШКОВИЋ: Дабогме. Само да ме овај глупи народ коначно изабере за председника.

Рекавши то др Ашковић, носећи свој ностер у природној величини напушћиа сцену. Чим се удаљио др Владану приђе војвода Воја.

- ДР ВЛАДАН: Добро нам дошли војвода!
- ВОЈВОДА ВОЈА: Боље вас нашли господине докторе!

- ДР ВЛАДАН: Ваш недавни пут у Руску царевину узбудио је Европу. Говорка се да ће савез Србија – Киргизија – Тунгузија пореметити рачуне западних империјалистичких сила.
- ВОЈВОДА ВОЈА: Него шта! Има да стрепе кукавци: обновићу пројект тројестојанског програма у потпуности, знате онај: троглави орао, Сарајево главни град и моћна флота од које стрепи Европа.
- ДР ВЛАДАН: А ко ће бити адмирал те наше флоте?
- ВОЈВОДА ВОЈА: Флотом ћу лично командовати као велики војвода српски.
- ДР ВЛАДАН: Али сада имамо много школованих адмирала, препуна их је Бока Которска.
- ВОЈВОДА ВОЈА: Море пре бих именовао оног делфина Јоцу из Котора него оне напирлитане адмирале, али убише га рибари.
- ДР ВЛАДАН: Опростите ми на примедби војвода, али ви немате стручних квалификација за ту дужност – нисте завршили ни поморску академију нити војне школе за то звање.
- ВОЈВОДА ВОЈА: Није ни Жељко Симић имао никакве квалификације за председника Ватерполо савеза Југославије и за управника Народног позоришта па опет је самог себе именовао за та звања и шта му фали.
- ДР ВЛАДАН: Њему не фали ништа, али је зато наша ватерполо репрезентација заузела тек осмо место на олимпијади, а наш национални театар пао на најниже гране.
- ВОЈВОДА ВОЈА: Нисам ја, господине докторе, манекен као Жељко Симић и његов претходник Небојша Брадић – ја сам озбиљан, темељит човек који све даје за српство, а српство ни за шта!
- ДР ВЛАДАН: Ах, сада ми је већ лакше. Него, војвода, како ви можете решити српски проблем и ову окупацију Косова и Метохије?

- ВОЈВОДА ВОЈА: Српски ће се проблем разрешити уједињењем српских земаља од Јадранског до Охотског мора, како то рече онај прота: "Од мора до мора па до Карпатских гора".
- ДР ВЛАДАН: Али заборависте, молим вас, српску Камчатку, Куриле, Аљаску и Алеуте!
- ВОЈВОДА ВОЈА: Нисам заборавио ни једну древну српску земљу: Камчатка и Курили су део Русије те самим тим и Србије, а Аљаску и Алеуте ћемо откупити од Американаца за сто чабрица краљевачког кајмака.
- ДР ВЛАДАН: Шта ако се Америка томе успротиви?
- ВОЈВОДА ВОЈА: Онда ћемо затражити и Северну Калифорнију која је такође била руска одн. српска.
- ДР ВЛАДАН: Али ако они тај наш разумни предлог одбију?
- ВОЈВОДА ВОЈА: Онда ћу замолити Милића од Мачве да баци ново проклетство на њу и јадна им мајка!
- ДР ВЛАДАН: А шта ако то Милићево проклетство омане као оно прошло?
- ВОЈВОДА ВОЈА: Ама докторе ви само баксузирате – то не сме да ради прави Србин.
- ДР ВЛАДАН: Ипак, претпостављам да у својој осиности Американци одбију наш предлог.
- ВОЈВОДА ВОЈА: Онда ћемо их коначно уништити: послаћемо им сто хиљада копија романа и филма "Нож" мога кума Вука и то они неће издржати – на коленима ће молити за милост!
- ДР ВЛАДАН: Зар нису Женевском конвенцијом забрањени дум-дум меци и роман "Нож"? То је флагрантно кршење ратног права.
- ВОЈВОДА ВОЈА: Забрањене су и касетне бомбе, бомбардовање болница и убијање цивила, али западне силе нису то бреновале.
- ДР ВЛАДАН: Ми Срби нисмо варвари к'о што су они и ја вас молим да филм и роман "Нож" користите само као последње средство.
- ВОЈВОДА ВОЈА: То вам обећавам, господине докторе.

И тек ишо војвода Воја одмаче ѓримаче се Мома Кајор.

- ДР ВЛАДАН: Вас, господине Капор људи широм света воле и поштују и стога сте носилац многих узвишених звања: сенатор сте Републике Српске, почасни доктор Универзитета у Вировићану (аутономне јеврејске Републике у Сибиру на реци Усури), атаман кубанских Козака, почасни владика Курилског архипелага...
- М. КАПОР: Али шта је то према звањима Драгомира Ацовића; он је председник Краљевског већа, Српског хералдичког друштва, витез је Малтешког и Јерусалимског крста, витез Христовог гроба, подвезице и купатила, почасни син великог мајстора Амазонске ложе слободних зидара и поврх свега тога има сто у кафани "Трандафиловић" и салвете дугиних боја са грифон-грбом!
- ДР ВЛАДАН: Остао сам без речи, господине Капор. Дакле, како бисте ви решили српско питање и окупацију Косова и Метохије?
- М. КАПОР: Српско ће се питање решити ако се и мени доделе сва та Ацовићева звања и поврх тога место у Академији наука. Онда ће мој утицај на планети бити толико велики да ће решење српског питања бити мачји кашаљ.
- ДР ВЛАДАН: Међу академицима влада уверење да сте ви "лаки" писац. Веле да су ваше "Ане" и "Уне" литература за незреле девојке.
- М. КАПОР: Ама ко су ти па да то говоре. Ја сам продао стотине хиљада својих књига док су књиге оног Мије Павловића остале нетакнуте кад је кафеџија Стаћа опљачкао К. П. З. Београда на Обилићевом венцу. Никад тај, не Стаћа већ Мија, није ниједну књигу продао већ су се увек мучили да је утрапе сеоским библиотекама. Уосталом ко би читао "Небо у пећини", "Месец у нужнику" и сличне песме господина доктора.
- ДР ВЛАДАН: Нисам био упознат са чињеницом да је тај славни песник уједно и мој колега.

М. КАПОР: Ама то више није отмен позив као ономад када сте ви били лекар у Француско-Пруском рату. Ипак неки се лекари својим књижевним радом истичу – ето, нпр. др Владета Јеротић који нам се приближава.

Др Владан се срдочно рукује са др Јеротићем.

ДР ВЛАДАН: Ето колега ми баш причамо о вама. Г. Капор је уверења да би ваше присуство у Академији наука уместо нпр. Мијиног много допринело решењу српског проблема.

ДР ЈЕРОТИЋ: Тако је, потпуно сте у праву! Члан сам духовне Академије у Раљи крагујевачкој и професор Богословских факултета у Београду и Белотићу код Уба, али нисам у Академији наука – срамота!

ДР ВЛАДАН: Ако се не варам Богословски факултет у Белотићу је основао господин архитекта Предраг Ристић звани Пеђа Исус који столује у оближњем манастиру Каона.

ДР ЈЕРОТИЋ: То није тачно. Управо сам ја основао и тај факултет и манастир у Каони. Тамо пре но што сам се појавио није било православља ни за лек.

ДР ВЛАДАН: Али мени је господин Ристић рекао да је манастир Каона подигла сестра Милоша Обилића, а да је он тамо подигао крстионицу у којој сте ви крштени одмах после пензионисања. Причао ми је да сте му рекли да вам се објавио Архангел Гаврило и да сте тада угледавши таборску светлост одлучили да напустите посао популаризатора психоанализе и психосексологије и да пригрлите слатко православље. Тада вас је, Пеђа вели, отац Милутин опрао од грехова, а потом он, Пеђа, крстио у водама каонског Јордана, како он назива онај канал са жабама и локвањима.

ДР ЈЕРОТИЋ: То није тачно! Ја сам и пре што сам пензионисан као лекар психијатар и писац психоаналитичар отишао чак три пута у цркву: једном ме је отац још пре оног рата водио на Врбицу у сеоску цркву, други пут сам био у гробљанској капели после литије у којој сам носио велику заставу са св. Ђорђем и управо пре

пензионисања сам навратио до св. Петке на Калемегдану да намажем очи јер бабе веле да то помаже.

ДР ВЛАДАН: Убедљива аргументација колега – види се да сте врстан полемичар и поред тога што говорите уњ-кавим гласом. Али да не сметнемо са ума нашу главну тему: како бисте ви разрешили српски проблем и окупацију Косова и Метохије?

ДР ЈЕРОТИЋ: Наш национални рад мора ићи у два правца: међу Шиптарима треба ширити психоанализу и сексологију, а међу Србима православље и дела Достојевског – то ће првима помутити разум, а другима ослободити духовне снаге.

ДР ВЛАДАН: Само, плашим се, да не буде обрнуто.

ДР ЈЕРОТИЋ: Немојте бринути колега, ја сам ауторитет у тим областима. Само ме ви примите у Академију наука и доделите ми део буџета и проблем ће бити решен.

ДР ВЛАДАН: Море имају Шиптари по десеторо брачне деце и без психоанализе и сексологије, а уз те науке имаће и по десетак ванбрачних.

ДР ЈЕРОТИЋ: Не берите бригу колега, моја психоанализа ће их тотално и колосално збунити и унезверити те ће прионути њима својственом инвертирству док ће Срби пригрливши моје православље пуцати од полне моћи и са благочестивим Српкињама ће сочинити много малих Српчића који ће нам повратити Косово.

ДР ВЛАДАН: Хвала вам колега што ми повратисте веру у будућност нашег народа и државе.

Чим је отишао др Јеротић Владан хукну и рече помоћнику.

ДР ВЛАДАН: Донеси ми салеп и бозу да освежим грло и разбистрим ум после овог уродивог.

ПОМОЋНИК: Предвидео сам развој ситуације те сам донео по кантицу. Али пошто се, колико одавде видим, примиче Милан од Лужице узмите превентивно и један Бајеров "Аспирин".

- ДР ВЛАДАН: *(Брзо гуйа "Асйирин" уз велике гуйљаје бозе и салеја, наизменично)*
Мило ми је што видим славног песника и философа Милана Младеновића од Лужице.
- МИЛАН ОД Л.: Част је моја господине докторе.
- ДР ВЛАДАН: Ви сте уз др Ашковића, војводу Воју и Шећероског највећа нада Србије.
- МИЛАН ОД Л.: Тако је! Али морам вас исправити – највеће наде смо ја и г. Шећероски јер је време прегазило ову прву двојицу.
- ДР ВЛАДАН: Господа др Ашковић и вој. Воја ипак предводници су моћних странака са по барем милион гласача.
- МИЛАН ОД Л.: То је само привид – моја Конзервативна странка има додуше седам чланова и нешто мање гласача, али зар нису и седморица храбрих кренули на Тебу?
- ДР ВЛАДАН: Јесу Бога ми и сви изгинуше осим једног.
- МИЛАН ОД Л.: Нисам ја то тако буквално мислио. Желео сам да само истакнем значај одлучности и визионарства у остваривању државности и народних идеала.
- ДР ВЛАДАН: Ви сте власник и уредник једне од највећих издавачких кућа на Балкану и Леванту, чувеног "Сфаирос"-а. Надљудске су моћи потребне да се руководи, у исти мах, и тако снажном политичком странком и тако силном издавачком кућом. Како то постижете?
- МИЛАН ОД Л.: Управо дадoste одговор: Ја сам натчовек. Зарад историјске истине мора наша политичка јавност знати да су и др Ашковић и вој. Воја искористили моју политичку снагу да би себе наметнули. Док сам ја био као једини прави политички емигрант – дисидент, на робији та двојица су ме редовно посећивали, доносили ми цигаре и записивали на папирићима моје политичке и књижевне мисли, које су касније похранили и објављивали као своје. Скупо су, лопови, наплатили те цигаре!
- ДР ВЛАДАН: Како бисте, дакле, решили српско питање и окупацију Косова и Метохије?

- МИЛАН ОД Л.: Српски је проблем, као проблем универзалија, чисто философско питање, дакле нешто што се решити може само философијом. Да будем одређенији он се може решити само на елеаћански начин, зеноновски дакле. Елем, као што Ахил никада не може стићи корњачу, јер ће она чим је он достигне увек нешто одмаћи, исто тако и Срби не могу решити српски проблем, чим се приближе решењу стране силе направе нови помак одн. закомпликују проблем те решење опет Србима измакне. Ево вам примера: Срби у Рамбујеу разреше проблем Косова и Метохије, али западне силе услове разрешење већ решеног проблема окупацијом целокупне Србије. Ми смо, наравно, такво решење одбили и ушли у рат са западним силама, у рат који се компромисно завршио: окупиран је само део Србије, дакле Косово и Метохија и проблем зеноновски усложњен, дакле, удаљен од решења. Сада запад чека нову прилику коју ће искористити да искомпликује српски проблем када се овај буде, ипак, приближио решењу. Да ли ће те компликације бити на Санџаку или у Војводини остаје да видимо.
- ДР ВЛАДАН: Али шта ми, наш народ и држава можемо конкретно учинити да бисмо тај проблем из философске сфере довели до практично политичке?
- МИЛАН ОД Л.: Не видим боље решење од оног које је ономад предложио Брана Петронијевић: оснивање Ентروпистичке странке која ће покушати да генераторима топлоте толико повећа ентропију и да тако заустави проблем, макар у овом стадијуму те да сачекамо повољније историјске околности за разрешење српског проблема. У том циљу спреман сам и за највећу жртву: своју ћу Конзервативну странку преименовати у Ентропистичку и започети политичку агитацију за оснивање Српског покрета ентропије, С. П. Е, у који ћу укључити и моје политичке синове др Ашковића и вој. Воју. Први генератор топлоте подићићемо на Равној Гори поред споменика ђенерала Драже, а други у кући цвећа крај гроба оног србождера да се и он мало кува у ватрама пакла.

ДР ВЛАДАН: Захваљујем вам господине од Лужице на бриљантном пројекту решења српског проблема.

Чим Милан од Л. оде др Владан љасно хукну, сћави шермофор на љаву и седе на фошлеу. Мала пауза.

ДР ВЛАДАН: *(Обраћајући се Помоћнику)*
Десило се, дакле, оно што у Србији нико није очекивао: европска се социјална демократија листом изјаснила за рат против Србије и за окупацију Косова и Метохије. Она ту окупацију сматра као чин који српски народ треба да прими мирно и без икаквог отпора. Ми у Србији који смо навикли да социјалну демократију сматрамо као слободоумну странку веома смо поражени фактом да је та странка стала на браник интереса једне од најужаснијих и најодвратнијих реакционарних сила у свету, Северноатлантичког пакта. Они који су се представљали за најслободоумније, тзв. шездесетосмашки нараштај, који је у себи сједињавао све групе са друштвене ивице, дакле, инвертирце, лезбејке, сифражеткиње, лумпенинтелигенцију, пропале студенте, покајнице проститутке, активне проститутке и проститутке – педерасте, полицијске доушнике, лажне песнике и сликаре, бивше попове и проповеднике, заштитнике биљака, животиња и минерала, значи сав олош и друштвени шљам, дакле, управо ова шарена, живописна братија под заставом дугиних боја доспела је на кормилу влада најмоћнијих држава света и најсилнијих организација. И баш као што су задрти социјал-демократи и комунци урлали "даље руке од Русије" када је "милитаристичка и до зуба наоружана финска солдатеска напала мирољубиву совјетску унију", исто су се сада чули једногласни поклич социјал-демократско-шездестосмашке багре: "милитаристичка и до зуба наоружана српска солдатеска напала је мирољубиви Северноатлантички пакт и треби немоћне Хрвате, Турке, Арнауте, унијате, презветеријанце, баптисте, јеховине сведоке, инвертирце и независне журналисте".

- ПОМОЋНИК: Онај уредник "Слободних информативних новина" само што није стигао.
- ДР ВЛАДАН: "Слободне информативне новине" су покушавале да одбране то и такво држање европске социјалне демократије, говорећи да је то "напредан став". Али у томе нису успеле: оне нас никако нису могле убедити да је социјална демократија у сукобу између српског народа и северноатлантичког пакта требала да стане на страну овог последњег. Тај неуспех "Слободних информативних новина" неки њихови пријатељи објашњавају тиме што су марксистичко-шездесетосмашки око тог листа принуђени да говоре новинарски, да говоре маси, која није у стању да разуме марксистичко-шездесетосмашки језик. Кад би српски народ био на највишем степену културе, кад би он био у стању да разуме научне апстракције и модерничке конструкције, онда би марксистичко-шездесетосмашки српско питање могли расправљати у светлости научног марксизма и креативног шездесетосмаштва, а тада би им без по муке пошло за руком да одбију све критичке стреле наперене против њих одн. против европске социјалне демократије.
- ПОМОЋНИК: Ево га стиже.
- ДР ВЛАДАН: Господине уреднице, шта ви мислите о окупацији Косова и Метохије?
- УР. "С.Л.И.Н"-а:¹ Окупација Косова и Метохије од стране пријатељских североамериканских и европских сила није заправо уопште окупација.
- ДР ВЛАДАН: Али забога господине они тамо сместише 50.000 до зуба наоружаних солдата, убијају Србе као муве терајући их на нову сеобу!
- УР. "С.Л.И.Н"-а: То су само узгредне жртве и то не пријатељских сила већ великосрпске пропаганде владе Стојана Новаковића и српске солдатеске!

1 Уредник "Слободних информативних новина" – скраћено Ур. "С.Л.И.Н."-а

- ДР ВЛАДАН: Али српска солдатеска је напустила Косово и Метохију, а влада господина Миловановића нема ама баш никаквог уплива на тамошња збивања.
- УР. "С.Л.И.Н"-а: Управо је зато и био неопходан улазак пријатељских сила да би попунили ту безбедносну и правну празнину.
- ДР ВЛАДАН: Па ми смо силом натерани да напустимо Косово и Метохију, даноноћним бомбардовањима кућа, амбара, пољских нужника, болница, школа, обданишта, забавишта, затвора, лудница и свих осталих непомичних објеката, укључујући фабрике обуће, цигарета, шерпи, оквира за наочаре, пекара, посластичарница и да не набрајам још!
- УР. "С.Л.И.Н"-а: Застаните дедер. Све то није баш толико важно. Оно што је важно је то да је све то било нужно да влада Миловановићева увиди значај сарадње са Европом и светом и да омогући демократизацију и прогрес макар једном мањем делу своје територије.
- ДР ВЛАДАН: То је дакле било све ради нашег добра?
- УР. "С.Л.И.Н"-а: Наравно! Када видимо како Косово и Метохија цветају пућићемо од зависти те ћемо пожелети да им се присајединимо.
- ДР ВЛАДАН: Зар се слон може присајединити зецу?
- УР. "С.Л.И.Н"-а: Молићемо ми њих, али нас они неће хтети – то је дијалектичка синтеза.
- ДР ВЛАДАН: Како то?
- УР. "С.Л.И.Н"-а: Па објашњавао сам ја ово исто пре деведесет година, још ономад поводом анексије Босне и Херцеговине: Турска окупација Босне и Херцеговине представља тезу у њиховом развиту, аустријска окупација тих двеју покрајина антитезу, а аустријска анексија представља синтезу у њиховом развиту. Исто тако српска окупација Косова и Метохије је теза, европско-американска окупација је антитеза, а евро-американска анексија је синтеза. Да ли вам је то најзад јасно: то је незауостављив дијалектички процес! Не може Србија бити клип у точку незауостављиве историје и прогреса!

- ДР ВЛАДАН: Али нисмо ми окупирали 1912. Стару Србију и Мађедонију већ смо их ослободили турског јарма и српски народ повратили матици!
- УР. "С.Л.И.Н"-а: Е, ту сте упали у клопку! Због чега онда сада Мађедонци помажу Евро-Аамериканците у окупацији Косова и Метохије? Зашто су они већ десет година, или тачније, већ педесет година ван "матице"?
- ДР ВЛАДАН: То је дело оног аустријског агента Тите.
- УР. "С.Л.И.Н"-а: Ма какав Тита, какви бакрачи! То је такође плод неумитног дијалектичког развитка: српска окупација Мађедоније је теза, Титина независност у оквиру федерације јужнословенске представља антитезу, а Кирина независност у оквиру чокалистанске федерације је синтеза у њиховом развитку.
- ДР ВЛАДАН: Али како решити српско питање?
- УР. "С.Л.И.Н"-а: Српско ће се питање лако решити ако Срби најзад разумеју дијалектику и престану да се одупиру неумитном друштвеном напретку. Што пре схвате то тим ће мање болна бити историја по њих. Дакле, српска независна држава је теза, окупирана српска држава је антитеза, а слободна Србија у оквиру уједињених европејских држава је антитеза у друштвеном развитку!
- ДР ВЛАДАН: Надам се да нећу живети још деведесет година да све то видим.
- Др Владан стави термофор на главу и седе на фотељу. Пауза.
- ДР ВЛАДАН: Поквари ми расположење онај злосутник са оним синтезама и дијалектичким обртима. Као да нам није довољно муке, а он наговештава нове.
- ПОМОЋНИК: Разведрите се господине докторе, видим у даљини оног дебелоглавог, са репићем, уредника "Политике". Ено га на улазу Зоолошког врта.
- ДР ВЛАДАН: Богу хвала он ће нам улепшати дан. Тај хаџија са перчином, или како би Енглези рекли "Пони теил" ствара атмосферу оптимизма коју може само велики ласкавац и лицемер створити – зато су, млади човече, потребни и ласкавци, и лицемери, и улизице, и увлакачи, и сва та дворска камарила. Без њих не функционише ни држава, не опстаје породица, без њих би свет утонуо у сивило! Како може без лицемерне васпитаности опстати грађанска

породица. Нису то лажи што супружници причају једно другом, то су обзири, то су добри грађански обичаји, без њих породица не може опстати. Исто тако ни држава не може опстати без листова као што је "Политика". Сваки грађанин који прочита изујтра "Политику" може после спокојно започети свој радни дан и извршавати своје друштвене обавезе. Бацање тзв. "истине" у лице је карактеристика неконтролисаног алкохоличарског стања, а не пристојне грађанске јутарње штампе. Зато је "Политика" непобитан доказ да озбиљно грађанско друштво постоји у Србији већ читаво столеће.

УРЕДНИК
"ПОЛИТИКЕ":

Чуо сам ваше последње речи господине. Веома сам поласкан.

ДР ВЛАДАН:

Ви сте, господине уредниче, од првог дана "тро-месечног рата" и потоње окупације Косова и Метохије стално преко вашег листа наговештавали: "Победа је наша! Победа је наша!" Многи су у то сумњали, али су догађаји показали да су ваше речи биле пророчне: Србија је одржала победу над северноамериканско-европским силама, тако сјајну и величанствену каква се не памти у историји нашег народа. Никада веће силе није било у историји и никада срамнији пораз тој сили није нанесен. Која је тајна нашег успеха? Зашто смо победили?

УР. "ПОЛИТИКЕ":

Ми смо били осуђени на успех, баш као што је Евроамерика била осуђена на пораз не оног часа када нас је напала већ оног трена када је помислила да нас нападне.

ДР ВЛАДАН:

Управо тако. Данас је целом свету јасно да је Евроамерика у борби са нама претрпела фијаско који је куд и камо гори и страшнији од пораза што га је Персија била доживела на Термопилима, Србија на Косову и Русија у Манџурији. Мене веома интересује питање коме од Сарба има највише да се захвали за ту победу нашу, победу којом је Косово освећено. Ја држим да ће те ви моћи да ми о томе дате потпуно обавештење.

УР. "ПОЛИТИКЕ":

Па ја сам о томе већ писао у "Тајмсу". Јесте ли читали тај чланак мој?

- ДР ВЛАДАН: Нисам јер не знам енглески. Читао сам само неке кратке изводе из тог чланка које су донели неки немачки, француски и руски листови, али на основу тих извода нисам био у стању да сазнам оно због чега сам код вас дошао. Дакле да поновим питање, ко је од јавних радника најзаслужнији за нашу победу? Ко је највише допринео да свет спор између Евроамерике и Србије реши у нашу корист?
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Многи сматрају да највећа заслуга припада господину Живораду, шефу дипломатије, други пак истичу непроцењиве заслуге ђенерала Хојданића, али се ипак сви слажу да је управо "Политика" најзаслужнија за ову историјску победу. Штета што не читате енглеску штампу – она бруји о томе!
- ДР ВЛАДАН: Предлажем да скупите све те чланке из стране штампе који су правилно оценили историјске заслуге "Политике", одмах преведете на српски језик и да начините једну подебелу књигу која ће будућим генерацијама бити путоказ шта треба учинити у историјским тренутцима. Биће то један "вадемекум", фармакопеја практичне политике.
- УР. "ПОЛИТИКЕ": Та идеја вам је женијална! Захваљујем вам на подршци и желим велики успех позоришном комаду *Плаво-бела књига о српском ишшању!* Али, хтео бих вас сада ја, за промену нешто питати: где се деде Црвена књига, та она допуњује тробојку.
- ДР ВЛАДАН: *Црвена књига* је нестала! Изгледа да је једна страна агентура отела већи део тиража, али на путу смо да пронађемо преостале примерке и због тога не губимо наду да ће и она једног дана блеснути под светлима позорнице. Довиђења господине. *(А појмом обраћајући се Помоћнику)*
Где је овде у близини најбоља кавурма?
- ПОМОЋНИК: У "Суворору" господине докторе, у "Суворору".

КРАЈ